

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τίτλοι σπουδών:

1995: Πτυχίο τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

1997: Μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στην Ιστορία της Νεώτερης Τέχνης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

2003: Διδακτορικό δίπλωμα στην Ιστορία της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, θέμα διατριβής: *Ο ζωγράφος Belisario Corenzio, 1558-1646.*

Υποτροφίες

1993-1994, 1997: Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών

1997-1999, 2000-2002: Ίδρυμα Αισθητικής Παναγιώτη και Έφης Μιχαηλίδου

1999-2000: Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας

2003-2004: Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου

Επαγγελματική στραδιοδρομία:

1994-1997 : Μέλος της ομάδας έρευνας, τεκμηρίωσης και σύνταξης για το *Λεξικό ελλήνων καλλιτεχνών (16^{ος}-20^{ός} αι.)*, εκδοτικός οίκος «Μέλισσα», Αθήνα.

2005-2006: διδάσκων ιστορίας της τέχνης (στη βαθμίδα του λέκτορα) με σύμβαση ορισμένου χρόνου βάσει του Π.Δ. 407/80, τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης.

2006-2011: Λέκτορας ιστορίας της τέχνης, τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, γνωστικό αντικείμενο: «Ιστορία της Τέχνης από την Αναγέννηση έως το Μπαρόκ».

2011 – : Επίκουρος (από το 2015 μόνιμος επίκουρος) καθηγητής ιστορίας της τέχνης, τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, γνωστικό αντικείμενο: «Ιστορία της Τέχνης από την Αναγέννηση έως το Μπαρόκ».

2007 – : Συνεργαζόμενο μέλος ΔΕΠ στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών / Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας.

- 2010-2011: Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα ιστορίας και θεωρίας της τέχνης: διδασκαλία του σεμιναριακού μαθήματος «Ερευνητικά προβλήματα ιστορίας της τέχνης» (χειμερινό εξάμηνο).
- 2013-2017: Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, θεματική ενότητα: «Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό: Η ιστορία των τεχνών στην Ευρώπη».

Μέλος σε επιστημονικές εταιρείες και σε συντακτικές ομάδες επιστημονικών περιοδικών:

- Ιδρυτικό μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Ιστορικών της Τέχνης
- Μέλος της Διεθνούς Ένωσης Τεχνοκριτών (Association Internationale des Critiques d'Art), παράρτημα Ελλάδας.
- Μέλος της Società Napoletana di Storia Patria, Νάπολη.
- Μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού *Ιστορία της Τέχνης*.
- Μέλος της εκδοτικής επιτροπής του περιοδικού *AURA* (περιοδικό του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, Ε.Κ.Π.Α.).
- Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής για το «Έτος Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, 2014».
- Μέλος της Επιστημονικής επιτροπής της δράσης «XIXth Century Romanticism. The Life and Art of Dimitar Dobrovich (1816-1905), 2016», Σόφια, New Bulgarian University.

Ξένες γλώσσες – άλλα:

Ιταλικά, αγγλικά, γερμανικά

Ιταλική και λατινική παλαιογραφία

Διακρίσεις:

- *Diploma di benemerenzza, medaglia d'oro* από τη Società Dante Aligheri για τη συμβολή στη μελέτη της ιταλικής τέχνης της Αναγέννησης και του Μπαρόκ (2014).
- *Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 2016* για την έκδοση: *Λεονάρντο ντα Βίντσι – Λεόν Μπαττίστα Αλμπέρτι – Αντρέα Πότσο, Διά την ζωγραφίαν. Οι πρώτες μεταφράσεις κειμένων τέχνης στα ελληνικά από τον Παναγιώτη Δοξαρά.*

Διεύθυνση ερευνητικών προγραμμάτων:

- «Έλληνες καλλιτέχνες στη Δύση (15^{ος}–19^{ος} αι.)», Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών / Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (2007-2017).
- «“Νεωτερισμός” και “ελληνικότητα” στα πεδία της τέχνης και της τεχνοκριτικής», *Τμήμα: 18^{ος} – 19^{ος} αιώνας*, στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου «ΕΛ.ΙΣΤΟ.ΚΑΙΝΟ» από το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, μέρος του προγράμματος «ΚΡΗΠΙΣ» του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (2013-2016).
- «Η κριτική υποδοχή του Caravaggio στον 20ό αιώνα». ΕΛΚΕ Πανεπιστημίου Κρήτης (2010)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Μονογραφίες:

1. *Belisario Corenzio. Η ζωή και το έργο του*, Ηράκλειο – Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας – Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών – Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2011.
2. *Λεονάρντο ντα Βίντσι – Λεόν Μπαττίστα Αλμπέρτι – Αντρέα Πότσο, Διά την ζωγραφίαν. Οι πρώτες μεταφράσεις κειμένων τέχνης στα ελληνικά από τον Παναγιώτη Δοξαρά*, έκδοση – επιστημονική επιμέλεια – εισαγωγή, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης – Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, 2015 (κυκλοφόρησε το 2016).
3. (υπό έκδοση) *Έλληνες καλλιτέχνες στην Ιταλία: 18^{ος} – 19^{ος} αι.*

Μελέτες σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους, πρακτικά συνεδρίων και καταλόγους εκθέσεων:

1. *Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών 16ος – 20ός αι.*, τόμοι 1-4, συμμετοχή στην έρευνα, την τεκμηρίωση και τη συγγραφή, εκδόσεις «Μέλισσα», Αθήνα 1997-2000 (συγγραφή 57 λημμάτων, σύνταξη βιβλιογραφιών κ.ά.).
2. "*Dopo la sua varia fortuna. Aggiunte e proposte sul primo periodo del pittore Belisario Corenzio*", *Ricerche sul '600 napoletano*, 2000, σελ. 36-51.
3. «Από τη Γαληνοτάτη στον Καθολικότατο: Οι φουρτούνες του Καπετάν-Πέτρου Λάντζα», *Θησαυρίσματα*, τόμ. 30, 2000, σελ. 277-299.

4. "Documenti inediti sulle arti a Napoli tra Cinque e Seicento", *Ricerche sul '600 napoletano*, 2002, Electa, σελ. 32-43.
5. "Palma il Giovane e Giovanni Bilivert nella collezione dell'Istituto Ellenico di Venezia", *Θησαυρίσματα*, Βενετία, τόμ. 32, 2002, σελ. 153-165.
6. «Ο Σπυρίδων Λάμπρος ως ιστορικός της τέχνης», στο *Η Ιστορία της Τέχνης στην Ελλάδα*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2003, σελ. 117-159.
7. "Documenti inediti sulle arti a Napoli tra Cinque e Seicento (seconda parte)", *Ricerche sul '600 napoletano*, 2003, Electa, σελ. 135-146.
8. «Γεώργιος Κλόντζας ή Natale Bonifacio; Σχετικά με την πατρότητα της εικονογράφησης του Marc. Gr. VII 22», *Θησαυρίσματα*, Βενετία, τόμ. 35, 2005, σελ. 213-242.
9. «Για το εργαστήριο του Γκρέκο στη Ρώμη / En torno al taller del Greco en Roma», στο *Ο Γκρέκο και το εργαστήριό του / El Greco y su taller*, κατάλογος έκθεσης (Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, 2007-2008), επιμέλεια Νίκος Χατζηνικολάου, Αθήνα 2007, σελ. 69-95.
10. συγγραφή λημμάτων (ελληνικά-ισπανικά) για έξι έργα της έκθεσης *El Greco y su taller* (Αθήνα, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, 2007-2008), επιμέλεια Νίκος Χατζηνικολάου, Αθήνα 2007, σελ. 232-235, 240-241, 248-249, 264-265, 274-275 και 341-343, 346-347, 351-352, 361-362, 369-370.
11. "Considerazioni introduttive sui 'pittori pratici' della prima Controriforma", *Annales d'esthétique*, τόμ. 44 (2007-2008), σελ. 67-76.
12. «Γύρω από την προϊστορία, την επώαση και την υποδοχή της πρώτης έκδοσης της *Πραγματείας περί Ζωγραφικής* του Leonardo da Vinci (1651)», *Πρακτικά Β' Συνεδρίου Ιστορίας της Τέχνης: Προσεγγίσεις της καλλιτεχνικής δημιουργίας από την Αναγέννηση έως τις μέρες μας*, Αθήνα, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών – Νεφέλη, 2008, σελ. 297-319.
13. "Documenti inediti sulle arti a Napoli tra Cinque e Seicento (terza parte)", *Ricerche sul '600 napoletano*, Electa, 2009, σελ. 79-86.
14. "Arte Veneta nelle Isole Ionie. Documenti e congetture", στο *I Greci durante la venetocrazia: uomini, spazio, idee (XIII-XVIII sec.)*, *Atti del convegno internazionale di studi*, Venezia, 3-7 dicembre 2009, Venezia, Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postbizantini, 2009, σελ. 765-771.
15. «Η κριτική υποδοχή της επτανησιακής σχολής ζωγραφικής από την ιταλική

ιστοριογραφία. Η περίπτωση του Sergio Bettini», στο *Η' Διεθνές Πανιόνιο Συνέδριο*, Κύθηρα 2009, τόμ. IV, Α', σελ. 298-313.

16. *The Origins of El Greco, Icon Painting in Venetian Crete*, κατάλογος έκθεσης (Νέα Υόρκη, Onassis Cultural Center, 2009 – 2010), επιμέλεια Anastasia Drandaki, συγγραφή λημμάτων για τα έργα του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου: «Saint Luke the Evangelist Paints the Virgin», «The Dormition of the Virgin», «The Adoration of the Magi», «The Baptism of Christ», «The Adoration of the Shepherds», σελ. 106-115.

17. «Ο 'σπουδαίος Έλληνας' κι ο 'γραικύλος'. Για την πρόσληψη του έργου του Belisario Corenzio», στο *Νέοι ερευνητές – ιστορικοί της τέχνης, πρακτικά ημερίδας*, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Αθήνα 2011, σελ. 185-204.

18. «“Per ispasso e per piacere”: la *Vita* di Francesco di Giorgio dal Vasari», *Reconstructing Francesco di Giorgio Architect*, edited by Berthold Hub and Angeliki Pollali, Φρανκφούρτη, Peter Lang, 2011, σελ. 13-32.

19. «Studenti greci alle Accademie di Belle Arti d'Italia (XIX secolo)», στο *L'Adriatico: incontri e separazioni (XVIII – XIX secolo). Atti del Convegno Internazionale di Studi (Corfù, 29-30 aprile 2010)*, a cura di Francesco Bruni e Chryssa Maltezu, Βενετία – Αθήνα, 2011, σελ. 297-321.

20. «Ο καρδινάλιος Federico Borromeo και η “maniera greca”», στο *Γαληνοτάτη. Τιμή στη Χρύσα Μαλτέζου*, επιμέλεια Γ. Κ. Βαρζελιώτη - Κ. Γ. Τσικνάκης, Αθήνα 2013, σελ. 277-290.

21. «Η Ναυμαχία της Ναυπάκτου στα έργα των ζωγράφων Αντώνιου Βασιλάκη (L'Aliense), Βελισσάριου Κορένσιου (Belisario Corenzio) και Δομήνικου Θεοτοκόπουλου (El Greco)», στο *Η απήχηση της Ναυμαχίας της Ναυπάκτου στον ευρωπαϊκό κόσμο. Πρακτικά της επιστημονικής συνάντησης (Ναύπακτος, 13 Οκτωβρίου 2012)*, επιμέλεια Κώστας Γ. Τσικνάκης, Αθήνα, Ίδρυμα Δημητρίου και Αίγλης Μπότσαρη – Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών, 2013 σελ. 187-210.

22. “Επιστολές του Σπυρίδωνα Λάμπρου στον Adolfo Venturi”, *Ιστορία της τέχνης*, 1, 2013, σελ. 166-170.

23. “Εκδόσεις της Πραγματείας Περί Ζωγραφικής του Leonardo da Vinci. Βιβλιογραφικός προσανατολισμός”, *Ιστορία της τέχνης*, 1, 2013, σελ. 175-178.

24. “Πρόλογος στην ελληνική έκδοση”, στο Francis Haskell, *Η δύσκολη γέννηση του βιβλίου τέχνης*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2013, σελ. 9-14.

25. «Ο μαικήνας Αλεσσάντρο Φαρνέζε και το ζήτημα της πατρωνίας του στον Γκρέκο / The Maecenas Alessandro Farnese and the Question of His Patronage of El Greco», στο *Ο Δ. Θεοτοκόπουλος μεταξύ Βενετίας και Ρώμης / D. Theotocopoulos Between Venice and Rome*, επιμέλεια Νίκος Χατζηνικολάου, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη, σελ. 83-135.
26. «Con la solita curiosità di questi tali». Artisti e copisti nei servizi segreti spagnoli tra Roma e Madrid», στο *I rapporti tra Roma e Madrid nei secoli XVI e XVII: arte diplomazia e politica, Convegno internazionale, Roma 7-9 luglio 2011 (Real Academia de España en Roma)*, επιμέλεια Alessandra Anselmi, Ρώμη, Gangemi, 2014, σελ. 315-329.
27. «“Ελληνοϊταλική”, “βενετική”, “νεοελληνική”, “μεταβυζαντινή” ...: Ορισμοί – ερμηνείες για την εικαστική παραγωγή στα Επτάνησα (17ος-19ος αιώνας)», στο *Θ’ Πανιώνιο Συνέδριο (Παξοί, 26-30 Μαΐου 2010), Πρακτικά*, επιμέλεια Αλίκη Δ. Νικηφόρου, Παξοί, Εταιρεία Παξινών Μελετών, 2014, τόμος Β’, σελ. 175-192.
28. «Επιστολή του Ραφαήλ στον πάπα Λέοντα Ι’», μετάφραση-σημειώσεις, *Ιστορία της Τέχνης*, τεύχος 2, 2014, σελ. 128-142.
29. «Ο Λύσανδρος Καυταντζόγλου και η Ακαδημία του Αγίου Λουκά της Ρώμης, *Ιστορία της Τέχνης*, τεύχος 3, 2014, σελ. 122-134.
30. «Los ‘estigmas’ del Greco en Roma. A propósito de una obra perdida del Greco», *Archivo Español de Arte*, τόμ. LXXXVIII, 2015, τεύχος 352, σελ. 409-417.
31. «Disegno, immagine e astrazione nel Mediterraneo orientale nel dialogo tra le arti», στο *Dibujo y Ornamento: Estudios en honor de Fuensanta García de la Torre. Trazas y dibujos de artes decorativas entre Portugal, España, Italia, Malta y Grecia*, επιμέλεια Sabina de Cavi, Κόρντοβα, Diputación Provincial de Córdoba – Ρώμη, De Luca editori d’arte, 2015, σελ. 491-500.
32. «Οι *Vite* του Vasari: εκδόσεις, μεταφράσεις και μελέτες», *Ιστορία της Τέχνης*, τεύχος 4, καλοκαίρι 2015, σελ. 144-154.
33. *Η Πραγματεία περί Ζωγραφικής του Λεονάρντο ντα Βίντσι: από το χειρόγραφο στο έντυπο*, έκδοση για την έκθεση τεκμηρίων στο Ίδρυμα Λασκαρίδη (10-26 Οκτωβρίου 2016), Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης – Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, 2016.
34. «El Greco tra i “Madonneri”: la critica, le ideologie, il mercato. Nuove luci sul recupero del *Trittico di Modena* (1937)», *Studi di storia dell’arte*, τόμος 27, 2017, σελ.

151-174.

35. «Οι Βίοι του Giorgio Vasari. Τα προοίμια στις τρεις εποχές (1550, 1568)», μετάφραση – σχόλια, *Ιστορία της Τέχνης*, τεύχος 5, καλοκαίρι 2016, σελ. 141-161 και τεύχος 6, σελ. 122-135.
36. «Καλλιτεχνική Εταιρεία Ελλήνων στη Ρώμη (1865)», *Ιστορία της Τέχνης*, τεύχος 6, σελ. 144-149.
37. «El Greco in Italia. Metamorfosi di un genio», (κριτική έκθεσης), *Ιστορία της Τέχνης*, τεύχος 6, σελ. 206-219.
38. «The Modena Triptych and the Question of the “Madonneri”», *Perceptions of El Greco in 2014* (29 σελίδες, υπό εκτύπωση).
39. « ДОКУМЕНТИ, КОИТО СЕ ОТНАСЯТ ДО ДЕЙНОСТТА НА Д. ДОБРОВИЧ В ИТАЛИЯ / Documents relating to the life and work of Dobrovich in Italy», στο *The Romance of the XIX Century: Dimitar Dobrovich (1816-1905) - Life and Works*, επιμέλεια Angela Daneva, Σόφια, New Bulgarian University, 2017, σελ. 164-188.
40. «“Περί ζωγραφίας”. Άγνωστο χειρόγραφο του 18^{ου} αιώνα» στο *Ε΄ Συνέδριο ιστορίας της τέχνης: Ζητήματα ιστορίας, μεθοδολογίας, ιστοριογραφίας*, Πρακτικά, (16 σελίδες, υπό δημοσίευση)
41. «Ένας ‘κρητικός ζωγράφος’ στη Ρωσία, την Ιταλία, την Ελλάδα και την Αίγυπτο: Ψηφίδες για τη ζωή και το έργο του Νικόλαου Κουνελάκη (1827-1869)», *Ιστορία της τέχνης* 7 (υπό έκδοση)

Επιμέλειες συλλογικών τόμων:

1. (μαζί με τον Άρη Σαραφιανό) *Ερευνητικά ζητήματα στην ιστορία της τέχνης: Από τον ύστερο Μεσαίωνα έως την εποχή μας*, Αθήνα, Ασίνη, 2016.

Μεταφράσεις:

1. Francis Haskell, *Η δύσκολη γέννηση του βιβλίου τέχνης*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2013 (μετάφραση του βιβλίου του Francis Haskell, *The Painful Birth of the Art Book*, Λονδίνο, Thames & Hudson, 1987). Με εισαγωγή στην ελληνική έκδοση.

2. Αντόνιο Πινέλλι, *Bella Maniera. Μελέτες για τον Μανιερισμό του 16ου αιώνα*, Αθήνα, Νεφέλη (μετάφραση του βιβλίου του Antonio Pinelli, *La Bella Maniera. Artisti del Cinquecento tra regola e licenza*, Τορίνο, Einaudi, 1993 (νεώτερη έκδοση 2006)] (υπό εκτύπωση). Με εισαγωγή στην ελληνική έκδοση: «Δρόμοι για την Bella Maniera».
3. Carlo Ginzburg, *Έρευνες για τον Πιέρο ντέλλα Φραντσέσκα* (υπό δημοσίευση)

Βιβλιοκρισίες:

1. «Φανερωμένης της Ζακύνθου προφήτες και ζωγράφοι» (βιβλιοκρισία), *Μνήμων*, 21 (2000), σελ. 271-274.
2. «Omo senza lettere», *Τα Ιστορικά*, τεύχος, 50 (2009), σελ. 246-250.
3. «Οι γυναίκες του Γκρέκο;», *Τα Ιστορικά*, τεύχος, 51 (2009), σελ. 513-516.